

Revidering av suspenderingsmekanismen (viseringsförordningen)

Justitiedepartementet

2016-06-01

Dokumentbeteckning

COM(2016) 290

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav (revidering av upphävandemekanismen)

Sammanfattning

Kommissionen har föreslagit en revidering av viseringsförordningen i syfte att stärka den så kallade suspenderingsmekanismen. Mekanismen är tänkt att kunna användas om viseringsfrihet gentemot ett tredjeland på olika sätt skulle missbrukas. Suspenderingsmekanismen möjliggör ett tillfälligt upphävande av viseringsfriheten under en begränsad tid om vissa villkor är uppfyllda. Kriterierna för när viseringsfrihet tillfälligt ska kunna upphävas föreslås utvidgas och tidsfristerna förkortas.

Regeringen stödjer förslaget om förstärkt suspenderingsmekanism.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den nuvarande suspenderingsmekanismen i viseringsförordningen antogs år 2013 mot bakgrund av det ökade antalet ogrundade asylansökningar som följde av besluten om viseringsfrihet för länderna på västra Balkan. Syftet med suspenderingsmekanismen är att EU tillfälligt ska kunna upphäva viseringsfriheten för ett tredje land om viseringsfriheten missbrukas. Det kan

handla om ett betydande och plötsligt ökat antal personer som uppehåller sig olagligen i EU, ogrundade asylansökningar eller avvisade ansökningar om återtagande av egna medborgare.

Den nuvarande suspenderingsmekanismen har ansetts vara svår att tillämpa i praktiken, med högt ställda kriterier och långa tidsfrister. Därtill krävs att en enskild medlemsstat driver frågan om att upphäva viseringsfriheten för ett tredjeland. Hittills har ingen medlemsstat valt att använda mekanismen, trots att kommissionen har konstaterat att kriterierna i flera fall varit uppfyllda.

De senaste månaderna har kommissionen presenterat fyra förslag om viseringsfrihet, för Georgien, Ukraina, Turkiet och Kosovo. I anslutning till detta och mot bakgrund av den aktuella migrationssituationen presenterade kommissionen den 4 maj 2016 förslaget om en förstärkt suspenderingsmekanism.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget om en reviderad suspenderingsmekanism syftar till att EU effektivare ska kunna upphäva viseringsfriheten tillfälligt om den allvarligt skulle missbrukas.

Kriterierna vidgas för när suspenderingsmekanismen kan användas. Det tidigare kravet på att suspenderingsmekanismen endast kunde användas som en sista utväg vid nödsituationer stryks. Användandet av mekanismen ska fortsatt vara kopplat till en betydande ökning av irreguljär migration, ogrundade asylansökningar eller avvisade ansökningar om återtagande. Kravet på att ökningen skall vara plötslig föreslås dock tas bort.

När det gäller återtagandesamarbetet utvidgas kriteriet till att även inkludera tredjelandsmedborgare som har transiterat genom aktuellt viseringsfritt tredjeland (i de fall då det aktuella landet har ett återtagandeavtal som reglerar samarbete avseende tredjelandsmedborgare).

Den jämförande mätperioden, när den aktuella situationen jämförs med föregående år eller innan viseringsfrihet, kortas från sex månader till två månader. Tidsbegränsningen på sju år för att jämföra den aktuella situationen med den före viseringsfrihet avskaffas helt. Tidsfristen för kommissionen att anta en genomförandeakt om att upphäva viseringsfrihet kortas från tre månader till en månad.

Om kommissionen har konkret och tillförlitlig information om en sådan situation som kan leda till att medlemsstaterna kan aktivera mekanismen, ges möjlighet även för kommissionen att aktivera mekanismen. Kommissionen ska stärka sin övervakning av de eventuella konsekvenser som beslut om viseringsfrihet kan få.

Susenderingsmekanismen kommer även fortsättningsvis att vara horisontellt utformad, den kommer att gälla för alla länder vars medborgare är viseringsfria till Schengenområdet.

2015/16:FPM90

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Viseringsförordningen är direkt tillämplig i Sverige. Några nationella regler påverkas inte.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget kan minska utgifterna på utgiftsområde 8 Migration om förslaget medför att antalet ogrundade asylansökningar blir färre. Om möjligheten att upphäva viseringsfrihet medför ett effektivare återvändandearbete leder det också till lägre utgifter för utgiftsområde 8.

Om möjligheten att upphäva viseringsfrihet utnyttjas, kan förslaget medföra ekonomiska konsekvenser för utgiftsområde 1 Rikets styrelse och utgiftsområde 8 Migration. Regeringen bedömer dock att eventuella ökade utgifter kommer att kunna hanteras genom omprioriteringar inom befintlig ram för aktuella anslag.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen stödjer förslaget om en förstärkt suspenderingsmekanism. En sådan mekanism är viktig för att omhänderta de risker som viseringsfrihet för tredjeländer kan medföra. Det är angeläget att få en förstärkt suspenderingsmekanism på plats eftersom ytterligare beslut om viseringsfrihet troligen snart kommer att fattas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Det finns brett stöd för en förstärkt suspenderingsmekanism bland medlemsstaterna.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets ståndpunkt är ännu inte känd.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden utgörs av artikel 77.2 a i fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt. Beslut fattas genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet, vilket innebär att Europaparlamentet är medbeslutande och rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Suspenderingsmekanismen är en integrerad del av EU:s gemensamma viseringspolitik. En förstärkning av denna mekanism genom att bland annat utvidga dess tillämpningsområde och ge kommissionen rätt att aktivera den kan endast uppnås genom åtgärder på unionsnivå, genom en ändring av förordningen. Regeringen gör bedömningen att förslaget är förenligt med såväl subsidiaritetsprincipen som proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget presenterades i rådsarbetsgrupp den 11 maj 2016. En allmän inriktning antogs av rådet den 20 maj 2016. Förhandlingar med Europaparlamentet väntas inledas i närtid.

4.2 Fackuttryck/termer